

Pahāti sabab sulat si Paul si me' a'a Galatiyahin

Kaminduwe si Paul lumengngan si me' kalahatan magmahalayak aka-aka hāp sabab si Isa Almasihin, tapī iye si lahat Galatiya, dambuwa' probinsiya si Asiya Diki'. Ekka me' kalahatan si Galatiya ta'abutne duk iye usihatne si me' a'ahin we' Isa Almasi matey supaya tapuwasan duseden. Duk ekka isab kahagad duk sandel pu si Isa. Paglumikut ne si Paul amban Galatiya, niya' tekka pī me' a'a magtolo' we' subey pe ko' tuhut me' masandel pu si Isahin me' panganda'akan sara' si Musahin supaya siye pinaghāp duk Tuhanin. Hangkan sasew pikilan me' masandel pu si Isa Almasihin.

Pagkale si Paul inin, magtawus siye sinulatan we' ne. Pinapasti' we' si Paul tu'u si sulatne inin we' iye makatimbul siyehin sandelde pu si Isa Almasihin duk duma'in panuhutde sara' si Musahin.

Magaka pe isab iye bang sa'ingge subey kawul-pi'il me' masandel pu si Isa Almasihin.

Sulat si Paul si me' a'a Galatiyahin

1

¹ Sulat inin amban si Paul pinasampay piyu si ka'am me' masandel pu si Isa Almasi malu'u si me' kalahatan Galatiyahin. Kawakilan ku dina'ak magmahalayak saguwa' kapatutkun duma'in amban manusiya' duk duma'in a'a mangawakilan akuhin. Kawakilan ku we' Isa Almasi duk we' Samaten bi Tuhanin, iye mamakellum Isa Almasi amban kamateynen. ² Aku inin duk kēmon me' kapungtina'ihante bi matu'uhin mabo'o bissā piyu si ka'am me' pagtipunan masandel pu si Isa Almasi malu'uhin we' inesseb ka'am we' kami.

³ Karayaw ka'am luwal ipat Samaten bi Tuhanin duk Isa Almasi, Panuhutanten bi. Karayaw isab we' urungande ka'am kasanyangan dem ateybi. ⁴ Si Isa Almasi, pinaglilla' hep we' ne umulnen supaya kapuwasan me' duseten bi duk supaya kite bi ga'i ne nuhut me' a'a maghinangan mala'at tu'u si dunya kuwe'itu inin. Hininang inin we' Isa Almasi pegge' asal inin kinabaya'an Samaten bi Tuhanin. ⁵ Pudjite bi Tuhanin salama-lama. Amin.

Dambuwa' hadja aka-aka mahāpin

⁶ Asal ulali' ku te'ed si ka'am bang we'ey ka'am mura-mura nayikutan Tuhanin bu tapene' ka'am we' ne sabab lasa duk ase' Almasi si ka'amin. Duk iye tinuhutbin kuwe'itu, usihat seddili sabab bang sa'ingge panimbul Tuhan kitehin bi. ⁷ Saguwa' iye mato

'ohin, ga' niya' tolo' seddili bang pasal panimbul Tuhan kitehin bi. Saguwa' niya' hadja me' a'a batang sasewde pikilanbin duk batang pindahande aka-aka hāp sabab Isa Almasihin.⁸ Saguwa' bang niya' a'a atawa bisan pe kami atawa bisan pe mala'ikat amban surga' bu magmahalayak iye aka-aka hāp seddili amban tolo' mabennal bakas minahalayak kami si ka'amin, asal tapī iye si narka'.⁹ Bakas tapa'in kami ne inin matu'uhin duk tabalikku kuwe'itu we' bang niya' magmahalayak, bahasane aka-aka hāp bu seddili amban tolo' mabennal bakas minahalayak kami si ka'amin, asal tapī iye si narka'.

¹⁰ Da'a pikilun bi we' iye inapaskun sanglitan a'a ku. Pegge' asal inapaskun we' sanglitan Tuhanin ku. Da'a pikilun bi we' iye inapaskun we' kasulutan me' a'ahin si aku. Pegge' bang inin inapaskun ga'i si' ku maghinang pu si Isa Almasi.

Si Paul kawakilan we' Tuhanin

¹¹ Me' kapungtina'ihanku masandel pu si Isa Almasihin, batang ka'am pa'essebanku we' aka-aka hāp minahalayakku si ka'amin duma'in amban pikilan a'a paguwa'annen.¹² Ga' tasangkaku tolo' inin amban manusiya'. Ga' ku ka'usihatan we' sine-sine sabab inin. Saguwa' tasangkaku inin amban Isa Almasi. Pinakata'u inin we' ne si aku.

¹³ Bugtu' bakas takalebi sabab me' hinanganku matu'uhin masa patuhut pe ku te'ed si āgama Yahudi. Bininasa hep te'ed we' ku me' masandel pu si Isahin duk magge'es ku supaya hadja magka'at sandelden duk ga' niya' talebbi nuhut si Isa.¹⁴ Me' pagkasiku Yahudi sali' umul kamihin, ga'i siye maka'atu si aku magāgama. Asal inelleg te'ed we' ku me' bi'at-bi'atan me' kapapu'an kamihin.

¹⁵ Saguwa' bisan ku kuwe' miya'an, kinalasahan ku duk ka'ase'an ku we' Tuhanin. Ga' pe ku inanakan, andang ne ku tapene' we' ne duk hininang ku we' ne dara'akanne.

¹⁶ Pagtapikil Tuhanin we' pakitehanne si aku Anaknen supaya tamahalayakku aka-aka mahāp sabab Anaknen si me' kabangsahan duma'in Yahudi, ga' ku pī pu sine-sine pakitolo' sabab inin.¹⁷ Ga' ku bisan pī si Awrusalam si me' a'a kawakilan dehellu amban akuhin. Saguwa' magtawus ku hap pī si lahat Arab ubus bu balik ku pī hap Damaskus.

¹⁸ Puwas tellun tahun bahu pī ku hap Awrusalam mayaman si Petros duk la'i ku si iye duwe simana.¹⁹ Ga' niya' seddili me' bakas kawakilanin takiteku luwal si Yakub, sali Panuhutanten bi.

²⁰ Me' sinulatku inin asal to'o. Tiya' Tuhanin mayam-mayam, asal ga'i ku magdusta'.

²¹ Puwas miya'an hap pī ku si me' kalahatan la'i si Siriya duk la'i si Kilikiya.²² Masa miya'an ga' pe ku bakas takite we' me' masandel pu si Isa Almasi la'i si lahat Yahudiyahin.²³ Bakas ka'akahan hadja siye we' aku a'a bakas maminasa siye matu'uhin supaya ga'i ne siye sandel pu si Isa Almasi. Bu kuwe'itu ko' magmahalayak ne ku we'

subey me' a'ahin sandel pu si Isa Almasi. ²⁴ Duk pinudji we' de Tuhanin pegge' sandel ne ku pu si Isa Almasi.

2

Si Paul duk me' a'a kawakilan sinduwehin

¹ Paglabey sampū' duk ampat tahun, hap pī ku balik si Awrusalam magtuhut duk Barnabas. Bino'o isab we' ku si Titus. ² Hap pī ku miya'an pegge' pinakata'u si aku we' Tuhanin we' subey ku pī. Pagtekka kami la'i, magmiting kami duk me' nakura' me' masandel pu si Isa Almasihin, kami-kami hadja. Pinahātihan we' ku si siye bang ine aka-aka mahāp minahalayakku si me' a'a duma'in Yahudihin. Hangkan siye pinahātihan we' ku pegge' kaw siye ga'i kasulutan duk kaw pa'inde we' ga' niya' kasuddahan me' bakas tahinangkun atawa me' hininangku masa miya'an. ³ Saguwa' kasulutan du siye si me' hinangkun. Pegge' si Titus, sawe'kun, bisan iye bangsa Girik, ga' du iye sege'de dina'ak magislam. ⁴ Saguwa' niya' la'i me' a'a pasakup si pagmitingan kami miya'an magmā-mā we' siye me' pungtina'ite bi sandel pu si Isa Almasi. Kabaya'anden we' si Titus subey magislam. Hap pī hadja siye magispay bang kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin nuhut me' panganda'akan sara' tasulat si Musahin ke atawa ga'i. Pegge' kabaya'anden we' pabanyaga' ne pa'in kite bi nuhut sara'in bisan du kite bi bakas pinaluwas ne we' Isa Almasi amban pamanyaga'an kitehin bi duk ga' ne niya' kaput sara' in si kite bi. ⁵ Saguwa' ga' te'ed tuhut kami kinabaya'anden pegge' ga'i kami baya' we' tolo' mabennalin, hātinēn aka-aka hāp sabab Isa Almasihin, kasagetan we' tolo' ga' i bennal.

⁶ Me' nakura' me' masandel pu si Isa Almasihin, pagkalede me' panolo'kun, ga' niya' panalla'de duk ga' isab niya' panambade. Bisn siye kinimatan me' a'a langkew, ga' i du maka'ine si aku, pegge' bang si Tuhan sali'-sali' du me' a'ahin kēmon. ⁷ Tasabutde ne masa miya'an we' hinang pinangandel si aku we' Tuhanin, magmahalayak aka-aka hāp sabab Isa Almasihin pī si me' kabangsahan duma'in Yahudi, kuwe' si Petrosin isab iye hinang pinangandel si iyehin, magmahalayak pī si me' Yahudi. ⁸ Tuhanin, kawakilan we' ne si Petros dina'ak magmahalayak si me' Yahudihin. Damikkiyan isab kawakilan ku we' ne dina'ak magmahalayak si me' duma'in Yahudihin. ⁹ Manjari disi Yakub duk si Petros duk Yahiya, siye me' kinimatan nakura' mala'ihin, sakali' tahātide we' kawakilan ku we' Tuhanin, sinalam kami duk Barnabas we' de, tanda' we' magdambuwa' hinang kami kēmon. Isun kamihin we' kami duk Barnabas magmahalayak si me' kabangsahan duma'in Yahudi bu siye isab magmahalayak si me' Yahudi. ¹⁰ Pākude hadja

we' subey tabang kami me' mamiskin la'i si Awrusalamin, me' masandel pu si Isa Almasihin. Duk iye du isab miya'an luwal kabaya'anku hininangin.

Sinabit si Petros we' si Paul

¹¹ Ga' tiggel puwas miya'an hap pī si Petros si kami la'i si puweblo Antiyok. Dambuwa 'ellew sinabit iye we' ku pegge' niya' hinanganne ga'i tewwa'. ¹² Tagna'ne tekka la'i, patuhut iye mangan si me' a'a duma'in Yahudi masandel pu si Isa Almasihin. Saguwa' sakali' niya' tekka pī me' Yahudi sandel pu si Isa Almasi dina'ak pī we' si Yakub, na, si Petros inin ga'i ne asipne me' duma'in Yahudihin duk ga'i ne iye mangan magtuhut duk siye. Talew si Petros kaw iye salla' me' Yahudi mamēbbegan sara' pagislamin. ¹³ Me' Yahudi sinduwe masandel pu si Isa Almasi la'i si Antiyokin, batukande isab si Petros duk kēmon siye ga'i ne mangan magtuhut duk me' duma'in Yahudihin. Sampay si Barnabas katimbo'ohan isab. ¹⁴ Pagkiteku we' hininangde miya'an kuntara si me' tolo' mabennal panolo' aka-aka mahāp sabab Isa Almasihin, pa'inku pu si Petros si pagharapande kēmon, “Ka'u hati', Yahudi kew, saguwa' ga'i du tuhutnu addatte bi me' Yahudihin. Iye tinuhutnun addat me' a'a duma'in Yahudihin. Na, we'ey pe sege'nu me' a'a duma'in Yahudihin nuhut addat me' Yahudihin?” Iye miya'an bissāku pu si Petrosin.

Yahudi duk duma'in Yahudi timbul sabab sandelde pu si Isa Almasihin

¹⁵ Yahudi kami pegge' me' matetto'a kamihin Yahudi. Duma'in kami kuwe' me' bangsa seddilihin, me' mangga'i manuhut sara'in. ¹⁶ Saguwa' bisan kami, kata'uhan kami we' a'ahin inampun duk kinimatan bentel we' Tuhanin sabab sandelne pu si Isa Almasihin hadja, duma'in we' sabab panuhutne me' panganda'akan sara' si Musahin. Hangkan hep bisan kami, sandel ne kami pu si Isa Almasi supaya kami inampun duk kinimatan bentel we' Tuhanin sabab sandel kami pu si Almasihin duk duma'in sabab panuhut kami sara'in. Pegge' ga' te'ed niya' a'a inampun duk kinimatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutne me' panganda'akan sara'in. ¹⁷ Bang iye kinabaya'anten we' kimmatan Tuhanin kite bentel, subey kite sandel pu si Isa Almasi duk duma'in sara'in subey pangandelanten. Hangkan hep bang Almasi pangandelan kamihin, tasabut kami ne we' dusehan kami sa me' a'a duma'in Yahudihin. Bang kuwe' iyan, tapa'inte ke we' Almasi jānnen hangkan kami dusehan? Asal ga'i! ¹⁸ Saguwa' bang ku balik nuhut sara' bakas tinayikutankun duk pa'inku we' sara'in subey tinuhut, na, pasti' we' dusehan ku pegge' kalanggalanku sara'in. ¹⁹ Tasabutku ne we' ga'i du ku kinimatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutku sara'in pegge' asal ga'i du tatuhutku. Hangkan tayikutanku ne sara'in supaya Tuhanin ne asal tinuhutkun. Sabab sandelku pu si Isa Almasihin, kuwe' ku dalil tumuhut si iye ilansang diyata' olom. ²⁰ Kuwe' ku dalil matey saguwa' ellum ku pegge'

tiya' Almasi patenna' dem ateyku. Duk tiggelanku ellum si dunya inin, sandel ne ku pa
'in si Anak Tuhanin. Malasa iye si aku duk maglilla' iye matey sababku. ²¹ Asal ga'i
tayikutanku lasa duk ase' Tuhan pinakitehanne si aku kamatey Almasi diyata' olomin.
Pegge' bang si' kinimmatan kite bentel we' Tuhanin sabab panuhutte sara'in, na, hātin
ga' niya' guna kamatey Almasihin.

3

Sara'in ke atawa sandelten

¹ Ka'am me' a'a Galatiahin, babbal pahāp ka'am iyan! We'ey pakalebi me' a'a
manganda'ak ka'am nuhut sara' tasulat si Musahin? We' ga'i pasti' panolo'ku si ka'amin
we' matey Isa Almasi diyata' olom supaya dusebin tapuwasan? ² Akahanun bi ku. Sa
'ingge panayima'bi Niyawa Tuhanin? Tatayima'bi ke Niyawa Tuhanin pegge' tuhutbi
sara'in? Duma'in! Saguwa' kata'uhanbi du we' pangurung Tuhanin hadja Niyawanen si
ka'am pegge' takalebi duk kinahagad we' bi aka-aka mahāp sabab si Isa Almasihin.
³ Babbal pahāp ka'am iyan! Tagna'bi nuhut Isa Almasi, Niyawa Tuhanin pangandelanbin
nabangan ka'am. Saguwa' kuwe'itu iye pangandelanbin basagbi nuhut sara' tasulat si
Musahin supaya ka'am kinimmatan bentel we' Tuhanin. ⁴ Kēmon me' talabeybin sabab
sandelbi pu si Isahin, ga' ke miya'an niya' gunane si ka'am? Bugtu' niya'. ⁵ Tuhanin,
pinangurung we' ne si ka'am Niyawa Sutsihin duk maghinang iye hinangan balakatan
diyalemanbi, duma'in pegge' tuhutbi me' panganda'akan sara'in saguwa' pegge' pakalebi
duk kinahagad we' bi aka-aka mahāp sabab si Isa Almasihin.

⁶ Pikilun bi Ibrahim awwalley. Tasulat dem kitab, pina'in, “Kinahagad we' Ibrahim
sanggup Tuhan si iyehin. Sabab pakahagadne miya'an, kinimmatan iye bentel we'
Tuhanin.” ⁷ Hangkan hep subey tasabutbi we' me' a'a asal masandel si Tuhanin, siye
tubu' Ibrahim te'edin. ⁸ Pa'in Tuhanin matu'uhin dem kitab we' bisan me' a'a duma'in
Yahudihin kimmatanne du bentel bang sandel siye si iye. Pinahātihan we' ne pu Ibrahim
matu'uhin aka-aka mahāp inin. Pa'inne pu si Ibrahim, “Sababnu urunganku kahāpan
kēmon manusiya' si dunyahin.” ⁹ Kinahagad we' Ibrahim sanggup Tuhanin duk sabab
miya'an inurungan iye kahāpan we' Tuhanin. Damikkiyan kēmon makahagad si bissā
Tuhanin, inurungan kahāpan isab siye.

¹⁰ Saguwa' kēmon magpa'in we' kinimmatan siye bentel we' Tuhanin sabab panuhutte
sara'in, pagmulka'an Tuhanin du siye. Pegge' tasulat dem kitab, pina'in, “Sasuku ga'i
makatuhut kēmon panganda'akan tasulat dem sara'in, asal pagmulka'an Tuhanin siye.”

¹¹ Manjari, pasti' te'ed we' ga' niya' a'a kinimmatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutte

sara'in. Pegge' pa'in kitabin isab, "Sine-sine masandel si Tuhanin, kimmatan Tuhanin iye bentel duk ellum iye salama-lama." ¹² Bang niya' si' a'a makatuhut kēmon panganda' akan dem sara'in, ga'i iye subey sandel pu si Isa Almasi. Pegge' niya' isab tasulat dem kitab, pina'in, "A'a makatuhut kēmon panganda' akan dem sara'in, ellum iye salama-lama."

¹³ Saguwa' ga' niya' bisan dambuwa' makatuhut kēmon panganda' akan dem sara'in hangkan kēmon pagmulka'an Tuhanin. Saguwa' si Almasi ilegga ganti'te bi duk pinaluwas kite bi we' ne amban pangalegga Tuhan si kitehin bi. Pangalegga iyehin pinapatey diyata' olom. Pegge' tasulat hep dem kitab, pina'in, "Bang a'ahin pinapatey binowet diyata' olom, hātinen we' tewwa' mulka' Tuhanin iye." ¹⁴ Si Almasi maglilla' pinapatey kuwe' miya'an supaya sabab iye me' kahāpan pananggup Tuhan pu si Ibrahimin awwalley tapangurung du isab si me' a'a duma'in Yahudihin, duk supaya sabab sandelte bi pu si Isa Almasihin papitu Tuhanin du si kite bi Niyawa Sutsi pananggupnen.

Sara'in duk janji' Tuhanin

¹⁵ Me' kapungtina'ihanku masandel pu si Isa Almasihin, urungante ka'am upama. Bang niya' duwangan magjanji' bu tapilmahande katas pagjanji' ande miya'an, ga' niya' bisan sine makajari mindahanne atawa nambahanne. ¹⁶ Manjari Tuhanin, niya' me' janji'ne pu Ibrahim duk si tubu'nen. Ga' pa'in kitabin, "si me' tubu'nen," hātinen ekka siye. Saguwa' pa'in kitabin si dambuwa' hadja tubu'nen duk inin si Almasi. ¹⁷ Iye batang pinahātiku si ka'amin, inin: Tuhanin bakas ngajanji' pu Ibrahim duk nanggup iye we' asal tumananne janji'ne miya'an. Paglabey ampat hatas duk tellumpū' tahun puwas miya'an, pinangurung we' Tuhanin sara'in pu si Musa para si me' Yahudihin. Saguwa' ga'i makajari pina'in we' ga'i ne binali janji' Tuhan tagna'in pegge' niya' ne sara'. Haget pe janji' Tuhan miya'an duk subey du tumananne. ¹⁸ Pegge' bang upama me' kahāpan amban Tuhanin tepe si kite bi bang tuhutte bi me' panganda' akan sara' tasulat si Musahin, na, ga' ne niya' guna janji'ne miya'an. Saguwa' pegge' bakas Tuhanin ngajanji' we' ngurung iye kahāpan hangkan miya'an pangurungne pu si Ibrahim.

¹⁹ Manjari, bang kuwe' iyan, ine guna sara'in? Akahante ka'am, sara'in pinatamba hadja we' Tuhanin supaya kata'uhan me' a'ahin bang ine duseden. Duk kabaya'an Tuhanin we' sara' inin tinuhut tiggelan ga'i pe tekka pitu tubu' Ibrahim miya'an, si Isa Almasi. Iye hep inin pina'in Tuhan si janji'nen. Sara'in pinangurung we' Tuhanin si me' mala'ikat dina'ak pangurung pu si Musa. Ubus pinangurung isab we' si Musa si me' Yahudihin. ²⁰ Saguwa' pangajanji' Tuhan pu Ibrahimin, ga' iye nganda'ak sine-sine. Asal

iye te'ed dihananne mamissā pu Ibrahimin. Hangkan kata'uhante we' pasōng langkew janji' Tuhanin amban sara'in.

Kagunahan sara'in

²¹ Hatu kannalbi we' ga'i maguyun sara'in duk janji' Tuhanin. Saguwa' maguyun du siye. Pegge' bang si' miya'an niya' sara' maka'urungan kite bi umul ga' niya' tamananne, na, bentel ne si' kite bi si matahan Tuhan bang tuhutte sara' miya'an. ²² Saguwa' pa'in kitabin we' kēmon manusiya'in dusehan duk kuwe' dalil pagbaya'an siye we' dusehin. Hangkan hep sabab sandelte pu si Isahin hadja, tasangkate kahāpan pananggup Tuhanin. Ka'urungan kite bi umul ga' niya' tamananne bang sandel kite bi pu si Isa Almasi.

²³ Matu'uhin ga' pe kite bi sandel pu si Isa, kuwe' kite bi dalil kinalabusu we' sara'in duk ga'i kite bi lumuwas samanta'an ga'i pe kata'uhante we' sandelten makatimbul kitehin. ²⁴ Sara'in mamanolo'an kitehin bi tiggelan ga' pe tekka Almasi, supaya pagtekka ne Almasi makajari ne kite inampun duk kinimmatan bentel we' Tuhanin sabab sandelte pu Almasihin. ²⁵ Kuwe'itu pegge' tekka ne si Isa Almasi duk iye ne pangandelanten, ga'i ne kite subey pinanolo'an we' sara' sinulat si Musahin.

²⁶ Kēmon ka'am me' anak Tuhanin ne pegge' sandel ne ka'am pu si Isa Almasi.

²⁷ Pegge' kēmon ka'am sandel ne pu si Isa Almasi duk bakas ne ka'am pinandi, tanda' we' nuhut ne ka'am iye, hangkan ilekkat ne we' bi addatnen. ²⁸ Manjari, ga' ne niya' pagbidda'an Yahudihin duk me' a'a duma'in Yahudihin. Ga' niya' pagbidda'an banyaga'in duk duma'in banyaga'in. Ga' niya' pagbidda'an lellahin duk dendehin. Pegge' kēmon ka'am magdambuwa' dem atey ne sabab sandelbi pu si Isa Almasihin. ²⁹ Pegge' ka'am suku' pu si Isa Almasi, hangkan me' tubu' Ibrahim isab ka'am duk tepe si ka'am du pananggup Tuhan pu Ibrahimin.

4

¹ Pina'inku miya'an makajari isab inupamahan kuwe' inin. Upama niya' nakanak, anak dambuwa'-buwa', bu matey samanen. Iye ne dapu' me' alata' ta'amban samanen. Saguwa' samanta'an nakanak pe iye kuwe' du hadja iye banyaga'. ² Pegge' pinagbaya'an pe iye duk me' alata'nen we' me' a'a mangipat iyehin. Saguwa' bang tekka ne ellew panessa' samanen, niya' ne kapatutne magbaya' si me' alata'nen. ³ Damikkiyan kite bi isab matu'uhin, masa kuwe' mākanak pe kite bi, hātinen ga' pe kite bi sandel pu si Isa Almasi, kuwe' kite bi dalil me' banyaga' patuhut ne hadja si me' ka'addat-addatan kapapu'anten bi duk me' bi'at-bi'atan me' a'a si dunya inin. ⁴ Saguwa' pagtekka ellew pangeddew Tuhanin, pinapitu we' ne si dunya Anaknen. Inanakan iye we' manusiya'. Yahudi iye

duk tinuhut we' ne sara' tasulat si Musahin, ⁵ supaya tapaluwasne me' a'a si antanan sara 'in duk supaya kite bi hinang Tuhanin me' anakne.

⁶ Kabugtu'anbi we' ka'am me' anakne ne pegge' pinapitu we' Tuhanin dem ateyte bi Niyawa Sutsihin, iye mala'i si Anaknen, Isa Almasi. Sabab Niyawa Sutsi dem ateyten bi makajari ne ēnante bi Tuhanin Samate bi. ⁷ Hangkan hep kuwe'itu duma'in ne ka'am kuwe' banyaga' saguwa' anakne ne ka'am. Duk pegge' anakne ka'am, pangurung Tuhanin du si ka'am kēmon me' kahāpan suku' si me' anaknen.

Gagal si Paul si me' a'a Galatiahin

⁸ Matu'uhin masa ga' pe kata'uhanbi Tuhanin, kuwe' ka'am me' banyaga' me' tuhan-tuhan tinuhutbin. ⁹ Saguwa' kuwe'itu kata'uhanbi ne Tuhanin, - pasōng pe, kata'uhan Tuhanin ne ka'am, - na, we'ey ne isab batang tuhutbi balik me' ka'addatan duk me' bi'at-bi'atan masahin bu ga' du niya' kagunahande? We' baya' ne isab ka'am binanyaga' we' de balik? ¹⁰ Tuhutbi ne balik me' ka'addatan me' a'ahin, kuwe' pamahadjebi ellew li'ihin duk me' kādja'anbi bulan-bulanin atawa musim-musimin. ¹¹ Suse ku si ka'am, kaw ga' niya' ka'ujudan paghinangku malu'u si ka'amin.

¹² Me' kapungtina'ihanku masandel pu si Isa Almasihin, pākuku si ka'am, subey ne ka'am kuwe' akuhin pegge' kemuwe ku sandel pu si Isa, ga' ne ku ngandel si sara' āgama Yahudihin. Saguwa' kuwe' ne ku ka'am me' duma'in Yahudihin. Duk ga' du niya' dusebi si aku saguwa' hāp pangahatulbi akuhin matu'uhin. ¹³ Kata'uhanbi du we' pu'unku hep kapagmahalayak aka-aka mahāpin si ka'am matu'uhin, pegge' ta'abut saki ku lu'u si ka'am. Iye miya'an tagna' pagmahalayakku si ka'amin. ¹⁴ Bisan ka'am kasigpitan manamal sabab sakikun, ga' du ku tayikutanbi atawa kalemmi'anbi saguwa' hinatul ku we' bi. Pangaddatbi akuhin kuwe' pangaddatbi mala'ikat amban surga' bang upama niya' tapiyu si ka'am. Inaddatan ku we' bi kuwe' pangaddatbi Isa Almasi bang upama tapiyu iye si ka'am. ¹⁵ Kēgan te'ed ka'am masa miya'an pegge' lu'u ku si ka'am. Asal tapa'inku we' bang makajari hadja, ugitanbi bisan matabin duk pangurungbi aku, pamakitebi bang sa'ingge pangimmatbi akuhin. Saguwa' we'ey kuwe'itu pinda ne pangimmatbi akuhin?

¹⁶ Hatu kannalbi we' kuntarahante ka'am pegge' akahante ka'am mabennalin.

¹⁷ Me' a'a malu'u magtolo' si ka'am me' tolo' mangga'i mabennalin, kuwe' bantuk gagal siye si ka'am saguwa' duma'in tapikilden kahāpanbin. Kabaya'anden hadja we' tayikutanbi ku supaya siye hadja tinuhutbin. ¹⁸ Asal hāp bang a'ahin gagal si sawe'nen basta hāp hadja sababnen bang we'ey siye gagal. Duk subey ka'am maggagal bang lu'u ku si ka'am atawa bang ga' ku lu'u. ¹⁹ Kimmatante ka'am kuwe' me' anakku kinalasahankun; hangkan, kuwe' dende kahunitan bang iye sōng nganak, kahunitan ku

mikil sabab ka'am samanta'an ga'i pe ka'am dambūs-būs nuhut Isa Almasi duk iye ne asal magbaya' dem ateybin.²⁰ Bang si' ku lu'u si ka'am kuwe'itu. Tabo'ote si' ka'am magbissā magharap pegge' suse ku te'ed si ka'am.

Si Hagar duk si Sara hinang upama

²¹ Ka'am me' mabaya' manuhut sara' sinulat si Musa dem kitabin, ga'i ke kata'uhanbi bang ine pina'in kitabin? ²² Pa'in kitabin hep we' Ibrahim duwe anakne lellahin. Dambuwa' anaknen amban andane banyaga'in duk dambuwa'in amban andane duma'in banyaga'in. ²³ Anakne amban banyaga'in inanakan sa hinangan si dunyahin. Saguwa' anakne amban andane duma'in banyaga'in inanakan panuman Tuhan janji'ne pu si Ibrahimin. ²⁴ Inin pangandalilanten: dende duwangan inin dalil janji' Tuhan duwehin. Si Hagar, dende banyaga'in, dalil janji' Tuhan tagna'in, iye sara' pinangurungne pu si Musa la'i diyata' punu Turusinahin. Duk me' manuhut sara'in kuwe' me' banyaga'. ²⁵ Manjari si Hagar dalil punu Turusinahin la'i si lahat Arab duk dalil me' bangsa Yahudihin isab. Banyaga' si Hagar duk me' anaknen. Damikkiyan isab kēmon me' Yahudi kuwe'itu manuhut sara' sinulat si Musahin kuwe' pabanyaga' si sara'in. ²⁶ Saguwa' si Sara, anda Ibrahim duma'in banyaga'in, iye dalil kēmon kite bi me' masandel pu si Isahin pegge' ga' kite bi pabanyaga' si sara' sinulat si Musahin. ²⁷ Tasulat hep dem kitab, pina'in,

“Magkēg kew, dende, bisan kew ga' bakas nganak. Magellang-ellang kew we' kēgnun bisan kew ga' bakas makalessa peddi'. Pegge' me' tubu' dende bakas inambanan we' ellanen ekka pe manamal amban me' tubu' dende maniya' ellanen.”

²⁸ Me' kapungtina'ihanku, kite bi inin me' anak Tuhanin sabab tinumanan we' ne janji 'nen. Kite bi kuwe' si Isahakin inanakan we' si Sara panuman Tuhan janji'ne pu Ibrahimin. ²⁹ Masa miya'an isab, nakanak inanakan sa hinangan si dunyahin, si Isma'el, pinahunitan we' ne nakanak inanakan sabab balakat Niyawa Tuhanin. Damikkiyan kite bi kuwe'itu pinahunitan te'ed we' me' mapabanyaga' si sara' tasulat si Musahin.

³⁰ Saguwa' ine te' pa'in kitabin? Pa'in kitabin, “Patahala'un dende banyaga'in duk anaknen pegge' ga' niya' pusaka' pangurung si anak banyaga'in. Kēmon pusaka'in suku' si anak dende duma'in banyaga'in.” ³¹ Hangkan me' kapungtina'ihanku masandel pu si Isa Almasihin, duma'in kite bi kuwe' anak dende banyaga'in saguwa' kuwe' kite bi anak dende duma'in banyaga'in.

5

Pateteg ka'am duk ka'am luhaya

¹ Duma'in ne kite bi kuwe' banyaga' subey nuhut panganda'akan sara' sinulat si Musahin pegge' bakas pinaluhaya ne kite bi we' Almasi. Hangkan da'a te'ed ka'am ngatu binanyaga' balik saguwa' pateteg ka'am duk ka'am luhaya.

² Tentemanun bi pina'inku inin. Bang pa'inbi we' subey ka'am magislam supaya ka'am kinimatan bentel we' Tuhanin, papitu Almasihin ga' niya' gunane si ka'am. ³ Asal sessa 'ante ka'am balik we' sasuku magislam sa panganda'akan sara'in, subey tuhutde kēmon panganda'akan sara'in. ⁴ Sasuku ka'am magpa'in we' inampun duk kinimatan ka'am bentel we' Tuhanin sabab panuhutbi sara'in, tinayikutan ne we' bi Almasi. Sumape' ne ka'am amban lasa duk ase' Tuhanin. ⁵ Saguwa' kite bi, iye inase-aseten bi, we' ampun Tuhanin kite bi duk kimmatanne kite bi bentel sabab balakat Niyawanen duk pegge' sandel kite bi pu Almasi. ⁶ Pegge' bang ne kite bi sandel pu si Isa Almasi, sali'-sali' ne kite bi si pagmatahan Tuhanin bisan kite bi bakas magislam atawa ga'. Iye mamahalga' si Tuhanin bang takite sandelten bi si lasate si pagkasiten bi.

⁷ Matu'uhin tinuhut te'ed we' bi tolo' mabennal sabab si Isa Almasihin. Saguwa' kuwe' 'itu sine mamages ka'amin hangkan ga'i ne tuhutbi? ⁸ Duma'in Tuhanin mamages ka'amin, pegge' iye manawag ka'amin duk ka'am nuhut Isa Almasi. ⁹ Me' tolo' mangga'i mabennalin palatag sa pina'in eli'anin, “Bisan da puddut pasulig makapasulig tibu'ukan addunin.” ¹⁰ Saguwa' bisan ne kuwe' miya'an, pegge' magpungtina'i kite bi sabab sandelte bi si Panuhutanten bi Isa Almasi, kabugtu'anku we' ga'i du tuhutbi panolo' seddili amban me' bakas panolo'ku si ka'amin. Duk a'a manasew pikilanbin sabab me' tolo'ne mangga'i mabennalin, asal legga Tuhanin du iye bisan sine.

¹¹ Me' kapungtina'ihanku masandel pu si Isa Almasihin, niya' me' a'a magpa'in we' magtolo' pe ko' ku we' subey kite bi magislam supaya kinimatan kite bi bentel we' Tuhanin. Bang to'o inin we'ey pe ku bininasa we' me' Yahudihin? Bang si' ku magtolo' we' subey a'ahin magislam, ga'i ne si' ku ka'astelande bisan ne ku magtolo' isab sabab kamatey Isa Almasi diyata' olomin. ¹² Bang du si' me' a'a manasew ka'am iyan duma'in hadja magislam saguwa' ngapun dide ne manalus.

¹³ Manjari ka'am, me' kapungtina'ihanku, tapene' ka'am we' Tuhanin supaya ka'am tapaluhayane hangkan ga'i ne subey tuhutbi sara'in. Saguwa' duma'in hātine inin we' pegge' luhaya ne ka'am, makajari ne ūtanbi me' napsu baranbin. Ga'i. Saguwa' subey ka'am magtabang-tinabang pegge' maglasa-ilasa ka'am. ¹⁴ Pegge' kēmon panganda'akan sara' tasulat si Musahin tatuhutte ne bang tuhutte dambuwa' da'akan inin: “Kalasahanun sawe'nun kuwe' pangalasanu dinun.” ¹⁵ Saguwa' bang iye bahanbin magkekkeb duk magsasa' kuwe' asu, na pahatul ka'am pegge' ujud magka'at iyan pagdambuwa' ateybin.

Nuhut napsuten atawa nuhut Niyawa Tuhanin

¹⁶ Inin pina'inku si ka'amin: tuhutun bi panganda'akan Niyawa Sutsihin, manjari ga'i iyan ūtanbi napsubin. ¹⁷ Pegge' kinabaya'an napsuten bi duk kinabaya'an Niyawa Tuhanin ga'i maguyun. Magkuntara duwe inin hangkan hep ga'i tahnangte me' hinangan kinabaya'ante hininangin. ¹⁸ Bang iye tinuhutbin kinabaya'an Niyawa Tuhanin, ga' ne niya' kaput sara'in si ka'am.

¹⁹ Bang napsuden iye tinuhut me' a'ahin mura kata'uhan pegge' inin me' hinanganden: magjina siye, ba'isan siye, duk ga'i siye iya' magkadupangan. ²⁰ Pahadjede me' tuhan-tuhanin. Hininang-hinang we' de sawe'den duk magbahasa siye. Magkuntara siye duk magsasa'. Magkimbū siye duk magka'astel. Iye luwal pinikilden kinabaya'anden hadja, ga'i tapikilde sawe'den. Magpa'il-pa'il siye. ²¹ Pagnapsuhande panyap sawe'den. Maglangohan siye duk bang magtipun siye maglami-lami, luwal siye maginuman duk magkadupangan. Niya' pe me' hinangande seddili kuwe' inin. Ambat tabalikku bakas pina'inku si ka'am matu'uhin, we' me' a'a maghinang me' hinangan mala'at inin asal ga'i te'ed sinakup dem pagbaya'an Tuhanin.

²² Saguwa' a'ahin bang pinagbaya'an iye we' Niyawa Tuhanin, iye inin me' hinangannen: malasa iye si pagkasine, kēgan dem ateynen, duk hāp pamikilnen. Ta'u iye magpasensiya si sawe'ne duk hāp addatnen si pagkasinen. Be-tabang iye duk kapangandelan iye. ²³ Diyawa' pagateyenen duk ga'i ūtanne napsunen. Sabennal ga' niya' sara' kuntara si me' hinangan inin. ²⁴ Duk kēmon me' a'a suku' pu si Isa Almasihin, kimmatande ne we' napsuden kuwe' dalil bakas matey magtuhut duk si Isa pangalansang iye diyata' olomin. Hātinen, ga'i ne tuhutde napsuden duk sasuku kinabaya'an baranden. ²⁵ Pegge' ka'urungan ne kite bi umul ba'ahu we' Niyawa Tuhanin, subey ne kite bi ngatu pagbaya'anne. ²⁶ Subey kite bi ga'i abbuhan. Da'a kite bi ma'astel sawe'te bi duk da'a kite bi ngimbūhan sawe'te bi.

6

Magtabang-tinabang ka'am

¹ Me' kapungtina'ihanku, bang niya' dambuwa' pagkasibi masandel pu si Isa Almasihin tasa'ut maghinangan la'at, ka'am me' pinagbaya'an we' Niyawa Tuhanin subey iye sagdabi supaya iye tabo'obi balik nuhut kinabaya'an Tuhanin. Saguwa' subey pahāp-hāpbi panolo'bi iyehin. Duk pahatul-hatul ka'am kaw ka'am isab tasassat we' seyitanin duk kapagduse ka'am. ² Magtabang-tinabang ka'am pegge' bang hinangbi inin, tuhutbi panganda'akan Isa Almasihin. ³ Bang niya' a'a magpikil we' hāp ne te'ed iye, bu ga'i du,

a'a iyan madupang dine hadja. ⁴ Subey ka'am dangan-dangan pandogahanbi pahāp-hāp di hinanganbin. Bang asal hāp hinanganbin makajari ka'am sinna si dibin. Da'a iye pagsinnahanbin we' hāp hinanganbin amban hinangan sawe'bin. ⁵ Pegge' kite bi dangan-dangan subey kuwiraw si di hinanganten bi.

⁶ Duk ka'am me' inusihatan lapal Tuhanin, subey tabangbi sukal a'a magusihat si ka'amin.

⁷ Da'a ka'am sala' si pamikilbin. Ga'i tapadupang Tuhanin. Ine-ine tanem a'ahin, iye du isab bayu'an miya'an ta'eddo'nen. Hātinen ine-ine hinang a'ahin, tinumbasan iye sa hininangnen. ⁸ Bang iye tinuhutnen napsunen, iye panumbas iyehin matey du iye duk tapī si narka'. Bang iye tinuhutnen kinabaya'an Niyawa Tuhanin, panumbas iyehin umul ga' niya' tamananne si surga'. ⁹ Hangkan, subey kite bi ga'i jumu' maghinangan hāp. Pegge' bang maghinangan hāp ne pa'in kite, niya' waktu si pasōngan, urungan Tuhanin kite bi kahāpan. ¹⁰ Hangkan kahaba' niya' lugalte bi subey kite bi maghinangan hāp si kēmon a'a, lagi' ne si me' pungtina'ite bi masandel pu si Isa Almasihin.

Panessa' si panambusan

¹¹ Payamanun bi me' sulatan mahadje inin. Aku manulat inin tu'u si panambusan sulatkun. ¹² Me' a'a luwal manege'-nege' ka'am dina'ak magislamin, iye inapasden we' sanglitan me' Yahudihin siye. Tinalew siye si me' pagkaside Yahudihin kaw siye bininasa sabab sandelde pu si Isa Almasi mamatey diyata' olomin. ¹³ Bisan du siye magtolo' we' subey ka'am magislam sa panganda'akan sara' tasulat we' si Musahin, ga'i du tuhutde kēmon panganda'akan dem sara'in. Sege'de ka'am magislam supaya hadja siye kapagabbu we' siye makahumatan ka'amin hangkan ka'am magislam. ¹⁴ Saguwa' aku, ga' niya' seddili pagabbuhanku luwal hadja sabab kamatey Panuhutanten bi, Isa Almasi sababku. Pegge' matey iye ilansang diyata' olom supaya ku tapaluwasne amban dusekun. Duk sabab kamateynen ga'i ne ku tabo'o-bo'o we' me' napsu mala'at si dunya inin duk ga' ne niya' baya'ku si me' hinangan mala'at si dunya inin. ¹⁵ Ga' niya' kagunahanne bisan a'ahin magislam atawa ga'i. Iye mamahalga'in we' bakas bina'ahuhan ne kite we' Tuhanin. ¹⁶ Kēmon manuhut me' pina'inku inin, karayaw siye ka'ase'an Tuhanin duk karayaw pasanyangne dem ateyden, duk duma'in hadja siye, saguwa' kēmon isab me' a'a Tuhanin, Yahudi ke atawa duma'in Yahudi.

¹⁷ Tinagna'an ma'in kabaya'ankun ga' ne niya' nasew aku pasal kapatutku magmahalayak sabab si Isa Almasihin. Sabab me' pali' si baranku inin pasti' we' dara'akan Isa Almasi ku.

¹⁸ Me' kapungtina'ihanku, karayaw du ka'am luwal ipat Isa Almasi, Panuhutanten bi.

Amin. Wassalam